

1 รายงานการประชุมคณะกรรมการวิชาการ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
 2 วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.
 3 ณ ห้องประชุมหลวงวิเชียรแพทยาคม อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 4 *****

5 ผู้มาประชุม

6	๑. นายสุทธิเวช ต. แสงจันทร์		ประธานอนุกรรมการ
7	๒. นายภักดี โปธิศิริ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
8	๓. นางสาวจุฑามาศ สัตยวิวัฒน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
9	๔. นายทรงศักดิ์ ศรีอนุชาต	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
10	๕. นายสมชาย ปรีชาทวีกิจ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
11	๖. นายสมเกียรติ ศิริรัตนพฤกษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
12	๗. นางเพ็ญศรี วัจนละอาน	ผู้ทรงคุณวุฒิ	อนุกรรมการ
13	๘. นายวินัย วนานุกูล	หัวหน้าศูนย์พิษวิทยา	อนุกรรมการ
14		คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี	
15		มหาวิทยาลัยมหิดล	
16	๙. นางกนกพร อธิสุข	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์การแพทย์	อนุกรรมการ
17		(ด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	
18	๑๐. นายภัสชญภณ หมื่นแจ้ง	ผู้อำนวยการสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร	อนุกรรมการ
19		กรมวิชาการเกษตร	
20	๑๑. นายสุเมธา วิเชียรเพชร	ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสีย	อนุกรรมการ
21		และสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ	
22	๑๒. นางอนงค์ ชานะมูล	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
23		กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	
24	๑๓. นางจริยา มิตรอุปถัมภ์	นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ	อนุกรรมการ
25		กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย	
26		กรมโรงงานอุตสาหกรรม	
27	๑๔. นางสาวปริญญ์ ใหม้เจริญศรี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการ
28		กรมอนามัย	
29	๑๕. นางสาววัลย์พร मुखสุวรรณ	หัวหน้าหน่วยวิจัยหลักการจัดการสารเคมี	อนุกรรมการ
30		ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย	
31		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
32	๑๖. นางสาวจันทร์เพ็ญ วิวัฒน์	ประธานมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค	อนุกรรมการ
33	๑๗. นางวิมล สุวรรณเกษาวงษ์	ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ	อนุกรรมการและ
34		สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	เลขานุการ
35	๑๘. นางสาวเยาวเรศ อุปมายันต์	หัวหน้าศูนย์พัฒนานโยบายแห่งชาติด้านสารเคมี	อนุกรรมการและ
36		กองแผนงานและวิชาการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
37		สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	
38	๑๙. นางสาวออร์ศ คงพานิช	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ กองแผนงานและวิชาการ	อนุกรรมการและ
39		สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	ผู้ช่วยเลขานุการ

1 ผู้ไม่มาประชุมเนื่องจากติดราชการ/ภารกิจอื่น ๆ

2 ๑. ผู้แทนสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

3 ผู้เข้าร่วมประชุม

4 ๑. นางสาวธนธร ยอดสมสวย

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

5 กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม

6 ๒. นางสาวจณัญญา อ่อนศรี

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

7 กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม

8 ๓. นางสาวปิยนันท์ อุดมแดง

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

9 กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

10 ๔. นางสาวกิริมา รุณภัย

เภสัชกรปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

11

12 เริ่มประชุม เวลา ๐๙.๓๐ น.

13 ประธานฯ กล่าวเปิดการประชุม และเนื่องจากเป็นการประชุมครั้งแรกจึงได้แนะนำตนเอง

14 และประวัติการรับราชการในอดีต ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

15 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านเคมีในคณะกรรมการวัตถุอันตราย จากนั้นเชิญคณะกรรมการ

16 วิชาการแนะนำตนเอง แล้วดำเนินการตามวาระการประชุม ดังนี้

17 ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

18 ๑.๑ คำสั่งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

19 ที่ ๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ

20 ประธานฯ แจ้งว่าตามที่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการ

21 สารเคมี ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการแต่งตั้ง

22 คณะอนุกรรมการวิชาการ ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการจัดทำและเสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ

23 ซึ่งประธานคณะกรรมการฯ ลงนามเรียบร้อยแล้ว โดยมีองค์ประกอบคณะอนุกรรมการฯ รวม ๒๔ คน (ในจำนวนนี้

24 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งอาจแต่งตั้งเพิ่มเติม ๔ คน) ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ มีหน้าที่และอำนาจ เช่น พิจารณา

25 กลั่นกรองและให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการในโครงการขับเคลื่อนสำคัญ แผนงานและโครงการภายใต้แผนแม่บท

26 การจัดการสารเคมี และให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการแห่งชาติฯ ด้านการวิจัย พัฒนา นวัตกรรมเพื่อการจัดการ

27 สารเคมีของประเทศ เป็นต้น (เอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๑.๑)

28 ที่ประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับขอบเขตการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ว่ามีหน้าที่

29 สำคัญหลักคือพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นเชิงวิชาการต่อโครงการขับเคลื่อนสำคัญ รวมทั้งแผนงานและโครงการภายใต้

30 แผนปฏิบัติการฯ ส่วนหน้าที่อื่นๆ อาจรวมไปถึงการพิจารณาประเด็นเร่งด่วนตามข้อสั่งการของคณะกรรมการแห่งชาติฯ

31 รวมทั้ง นำเสนอประเด็นปัญหาด้านสารเคมีที่เกิดขึ้นใหม่ต่อคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อนำไปสู่การจัดทำโครงการใน

32 การแก้ไขปัญหาต่อไป

33 มติที่ประชุม

34 รับทราบ

35

๑.๒ วัตถุประสงค์และแนวทางการทำงาน

ประธานฯ แจ้งว่าการประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ จัดขึ้นวัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอโครงการขับเคลื่อนสำคัญ (flagship project) ของแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ภายใต้ร่างแผนแม่บทการจัดการสารเคมี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐ จำนวน ๒ โครงการ คือ (๑) โครงการบูรณาการเพื่อกำหนดค่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้ครอบคลุมและเหมาะสมตามบริบทของไทย และ (๒) โครงการบูรณาการเพื่อเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ขอให้คณะอนุกรรมการวิชาการพิจารณาถ่วงน้ำหนักโครงการดังกล่าวและให้ข้อคิดเห็นทางวิชาการเพื่อให้หน่วยงานนำไปปรับปรุงโครงการบูรณาการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งเพิ่มเติมว่าร่างแผนแม่บทการจัดการสารเคมีสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ภายใต้ร่างแผนแม่บทการจัดการสารเคมี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐ มี ๕ โครงการขับเคลื่อนสำคัญ ซึ่งเป็นโครงการที่ต้องเร่งขับเคลื่อนให้สำเร็จภายใน ๕ ปีแรก

ที่ประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับความถี่การจัดประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการว่าจะมีการประชุมบ่อยแค่ไหน สรุปให้ขึ้นกับว่าโครงการบูรณาการที่หน่วยงานนำมาเสนอมีรายละเอียดครบถ้วนมากน้อยเพียงใด หากยังไม่ครบถ้วนต้องกลับไปแก้ไข และนำมาเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ อีกครั้ง ทั้งนี้เห็นว่าน่าจะจัดประชุมอีกไม่เกิน ๒ - ๓ ครั้งต่อปี และคาดว่าจะได้โครงการที่สมบูรณ์ภายใน ๒ - ๓ เดือนข้างหน้า

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

-

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อทราบ

๓.๑ แผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ภายใต้ร่างแผนแม่บทการจัดการสารเคมี

พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐

ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานต่อที่ประชุมว่าคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ และโครงการขับเคลื่อนสำคัญ (flagship project) ๕ โครงการ ได้แก่

(๑) โครงการพัฒนากฎหมายสารเคมี มีหน่วยงานหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) โครงการศูนย์กลางข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตรายแห่งชาติ มีหน่วยงานหลัก คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๓) โครงการบูรณาการเพื่อกำหนดค่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ให้ครอบคลุมและเหมาะสมตามบริบทของไทย มีหน่วยงานหลัก คือ กรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานสารเคมี

(๔) โครงการบูรณาการเพื่อเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่มีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานหลัก คือ กรมวิชาการเกษตร กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมควบคุมมลพิษ

(๕) โครงการสร้างและจัดการองค์ความรู้เพื่อจัดการสารเคมีแบบครบวงจรมีหน่วยงานหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ในการประชุมคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการ
 สารเคมี (นพ. สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ : ประธาน) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒ ได้พิจารณาโครงการ
 ขับเคลื่อนสำคัญ และมีข้อเสนอแนะในโครงการขับเคลื่อนสำคัญ เช่น โครงการบูรณาการเพื่อกำหนดค่ามาตรฐานที่
 เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้ครอบคลุมและเหมาะสมตามบริบทของไทย ซึ่งมีประเด็น คือจะกำหนดของเขตและดำเนินการ
 อย่างไร เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานที่มีหน้าที่อยู่แล้ว เช่น ส่วนที่ ๑ : มาตรฐานที่มีกฎหมายของหน่วยงานรองรับอยู่
 แล้ว และ ส่วนที่ ๒ : มาตรฐานที่ยังไม่มีกฎหมายหน่วยงานรองรับ ซึ่งเรื่องดังกล่าวควรมีคณะอนุกรรมการวิชาการ
 พิจารณาให้ รวมถึงโครงการขับเคลื่อนสำคัญอื่นที่ต้องอาศัยข้อมูลวิชาการด้วย (รายละเอียดตามเอกสารประกอบการ
 ประชุมหมายเลข ๓.๑)

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๔.๑ โครงการขับเคลื่อนสำคัญของแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ภายใต้แผน
 แม่บทการจัดการสารเคมี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๘๐ ที่ต้องการข้อเสนอแนะทางวิชาการ

๔.๑.๑ โครงการบูรณาการเพื่อกำหนดค่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้ครอบคลุม
 และเหมาะสมตามบริบทของไทย

ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ในฐานะฝ่ายเลขานุการของโครงการบูรณาการเพื่อกำหนดค่า
 มาตรฐานฯ นำเสนอโครงการ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงาน ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) จัดทำขึ้นเนื่องจากปัจจุบัน
 ประเทศไทยยังขาดมาตรฐานเกี่ยวกับสารเคมีในหลายส่วนที่ผ่านมายังต้องพึ่งมาตรฐานอื่นหรือมาตรฐานที่มีการ
 กำหนดในระดับสากล ดังนั้น โครงการนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างและให้ข้อเสนอในการกำหนดค่า
 มาตรฐานของสารเคมีที่ยังขาดอยู่หรือที่ยังไม่กำหนด เพื่อให้ประเทศไทยมีมาตรฐานสารเคมีในส่วนต่างๆ ที่
 เหมาะสมในบริบทของไทยอย่างครอบคลุม โดยมีการดำเนินงาน อาทิ จัดประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ
 ร่วมกันทบทวนทำเนียบ/การติดตามตรวจสอบการปลดปล่อยสารเคมี/ค่ามาตรฐานที่มีอยู่เดิมในปัจจุบัน รวมทั้ง
 วิเคราะห์ช่องว่างมาตรฐานสารเคมีของประเทศ ทั้งนี้ ได้กำหนดสารเคมีเป้าหมาย ได้แก่ โลหะหนัก (เช่น ทองแดง
 แบเรียม และปรอท) สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง (เช่น Paraquat Chlorpyrifos และ
 Glyphosate) และสารเคมีสำคัญอื่นที่ยังไม่มีการกำหนดค่ามาตรฐาน (เช่น Volatile Organic Compounds :
 VOCs และ Persistent Organic Pollutants : POPs) สำหรับขอบเขตค่ามาตรฐานที่จะกำหนด ประกอบด้วย
 (๑) มาตรฐานสำหรับแหล่งกำเนิด (source) ได้แก่ มาตรฐานการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมจากโรงงาน (น้ำทิ้ง/
 อากาศ/ดินและน้ำใต้ดินภายในโรงงานอุตสาหกรรม) มาตรฐานการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมจากเกษตรกร (น้ำทิ้ง
 ฟาร์มสุกร/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) (๒) มาตรฐานสำหรับสิ่งแวดล้อม (pathway) ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพอากาศ
 มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน มาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล มาตรฐานคุณภาพดิน
 มาตรฐานตะกอนดิน (๓) มาตรฐานสำหรับคน/สัตว์ (receptor) ได้แก่ มาตรฐานในสินค้าเกษตรและอาหาร (การ
 ทบทวนประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วย เรื่อง มาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อน และโครงการศึกษา
 สถานการณ์การปนเปื้อนโลหะหนักในเกลือบริโภค) (รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๔.๑.๑
 และเอกสารที่แจกในที่ประชุม)

ที่ประชุมได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง สรุปดังนี้

๑. ข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงโครงการ ได้แก่

๑) เพิ่มเต็มวิธี/กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งค่ามาตรฐาน เช่น การประเมิน
 ความเสี่ยง วิธีการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการ หรือการอ้างอิงมาตรฐานต่างประเทศ เป็นต้น

๒) กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละปี ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการทำโครงการ
บูรณาการฯ กลไกการขับเคลื่อน/กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการ
ติดตามผลการดำเนินงานควบคู่กันไป

๓) ให้รวบรวมค่ามาตรฐานที่มีอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน วิเคราะห์ช่องว่างค่ามาตรฐาน
ที่ยังขาดอยู่ จากนั้นจัดลำดับความสำคัญว่าจะดำเนินการกำหนดค่ามาตรฐานใดก่อนหรือหลัง

๔) ควรกำหนดสารเคมีเป้าหมายให้ชัดเจนและครอบคลุม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์
/ที่มาในการคัดเลือกสารเคมีเป้าหมาย

๕) เพิ่มเติมกลไกที่ใช้ติดตามค่ามาตรฐาน และชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบค่ามาตรฐาน
(เนื่องจากมีกรณีที่หลากหลายหน่วยงานออกค่ามาตรฐานของสารเคมีชนิดเดียวกัน แต่ระดับค่าไม่เท่ากัน)

๖) ระบุพื้นที่เป้าหมายที่แต่ละหน่วยงานจะเข้าไปดำเนินการ (เช่น พื้นที่ที่ได้รับ
ผลกระทบสูง เป็นต้น)

๒. ข้อเสนอ ได้แก่

๑) ให้กำหนดนิยามคำสำคัญ เช่น คำว่า “ค่ามาตรฐาน” และ “pathway” เป็นต้น
รวมทั้งให้แก้ไขขอบเขตค่ามาตรฐานที่จะกำหนด จากเดิม “มาตรฐานสำหรับคน/สัตว์ (receptor)” เป็น “มาตรฐาน
สำหรับผลิตภัณฑ์” หรือ “มาตรฐานในห่วงโซ่อาหาร” เนื่องจากคำว่า receptor ใช้เฉพาะกับมนุษย์เท่านั้น นอกจากนี้
ยังมีข้อเสนอให้เพิ่มเติม “มาตรฐานในคน” โดยเสนอให้เชิญกรมควบคุมโรคเข้ามาร่วมดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้เพิ่มเติมการกำหนดค่ามาตรฐานสารเคมีทางการเกษตรกลุ่มออการ์โน
ฟอสเฟส และมีข้อคิดเห็นว่าการกำหนดสารเคมีเป้าหมายควรครอบคลุมไปถึงสารที่เป็นเมตาโบไลต์ของสารเคมี
ป้องกันกำจัดวัชพืชไกลโฟเสตด้วยเพราะมีความเป็นอันตรายใกล้เคียงกับสารตั้งต้น

๓. นางสาวจุฑามาศ สัตยวิวัฒน์ ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีค่า
มาตรฐานสารหนูในอาหาร ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเร่งด่วนมาก เนื่องจากสารหนูเป็นสารก่อมะเร็ง พบว่าชาวไทยมี
สารหนูตกค้างเกินมาตรฐานของรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา (ที่มาของสารหนูในข้าวมาจากดินและปุ๋ยอินทรีย์)
ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าวของประเทศไทยในอนาคต อย่างไรก็ตาม ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษให้
ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัจจุบันประเทศไทยมีมาตรฐานสารหนูในดิน น้ำใต้ดิน แต่ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานในอากาศ นอกจากนี้
ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าประเทศไทยมีค่ามาตรฐานสารหนูอนินทรีย์ (inorganic
arsenic) ในข้าวแล้ว

๔. ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ชี้แจงถึงที่มาของการกำหนดสารเคมีเป้าหมายว่าเดิมที่ไม่มีการ
กำหนดค่ามาตรฐานของทองแดงและแบเรียม ต่อมาพบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์มีทองแดงและแบเรียมในปริมาณสูง
เกิดพิษต่อสิ่งมีชีวิต จึงต้องการกำหนดค่ามาตรฐานของสารดังกล่าวในดินตะกอนเพิ่มเติม สำหรับปรอทยังไม่มี
มาตรฐานในสิ่งแวดล้อม (ambient standards) ส่วนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตร (ได้แก่ พาราควอต
ไกลโฟเสต คลอร์ไพริฟอส) และ VOCs และ POPs ยังไม่มีการกำหนดค่ามาตรฐาน อย่างไรก็ตามที่ผ่านมารวมควบคุม
มลพิษได้มีการรวบรวมและวิเคราะห์เรียบร้อยแล้วว่าค่ามาตรฐานตัวใดบ้างที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วหรือยังไม่มี รวมทั้งมี
การคิดคำนวณการได้รับสัมผัสตามน้ำหนักของคนไทยเพื่อประเมินความเสี่ยงสำหรับการกำหนดค่ามาตรฐานด้วย

มติที่ประชุม

มอบหมายกรมควบคุมมลพิษดำเนินการปรับปรุงโครงการบูรณาการตามข้อคิดเห็นของ
คณะอนุกรรมการวิชาการ และนำมาเสนอในการประชุมครั้งต่อไป (กลางเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)

37

38

๑.๑.๒ โครงการบูรณาการเพื่อเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบจากการใช้วัตถุ
อันตรายทางการเกษตรที่มีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการร่วมของโครงการบูรณาการเพื่อเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่มีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ได้นำเสนอว่าโครงการนี้เป็นโครงการขับเคลื่อนสำคัญภายใต้ร่างแผนแม่บทการจัดการสารเคมี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๘๐ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี แนวทางการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะแผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เนื่องจากสถานการณ์นำเข้าและการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น มีปัญหาการนำไปใช้กับพืชที่ไม่ได้มีคำแนะนำให้ใช้ หรือใช้ผิดไปจากฉลากที่ขึ้นทะเบียนไว้ การใช้มากเกินไปทั้งชนิดและปริมาณ การปนเปื้อนในพืชผัก ผลไม้ อาหาร และสิ่งแวดล้อม เกิดผลกระทบต่อสุขภาพทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง ทั้งต่อเกษตรกร ผู้ใช้ และผู้บริโภค ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องทำโครงการบูรณาการ เพื่อพัฒนางานเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบฯ อย่างครบวงจร โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีขอบเขตการดำเนินงาน ได้แก่ ทบทวนสถานการณ์ปนเปื้อนวัตถุอันตรายทางการเกษตรในพืชอาหาร และสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ช่องว่างการบริหารจัดการความปลอดภัยของวัตถุอันตรายทางการเกษตรตลอดวงจรชีวิตและหาค่า baseline คาดว่าจะได้ผลผลิต (output) คือ สถานการณ์ปัจจุบันการปนเปื้อน ประเด็นชนิดวัตถุอันตรายทางการเกษตร และพื้นที่เป้าหมายของการเฝ้าระวังฯ ที่พบปัญหาการเจ็บป่วยหรือความเสี่ยงสูง ทั้งนี้ ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้มีการประชุมหารือเบื้องต้นโครงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ จะวางแผนและดำเนินการเฝ้าระวังความปลอดภัยของวัตถุอันตรายทางการเกษตรแบบบูรณาการครบวงจรในพื้นที่เป้าหมาย โดยในส่วนต้นน้ำ จะติดตามตรวจสอบการขายและโฆษณาสารเคมี (โดยกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร) เฝ้าระวัง ฝนเปลี่ยนแปลง (โดยกรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน) ส่วนกลางน้ำ มีการเฝ้าระวัง ฝน สถานที่คัดบรรจุ แหล่งจำหน่าย (โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์) ส่วนปลายน้ำ ติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ (เจ็บป่วย/ตาย) และการเฝ้าระวังการได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายของเกษตรกรโดยวัดจากระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ในเกษตรกรกลุ่มเสี่ยง (โดยกรมควบคุมโรค และกรมการแพทย์) และการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม (โดยกรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) จากนั้นจัดทำเป็นเอกสารรายงานผลการเฝ้าระวังฯ และ position paper เสนอต่อคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อพิจารณาวางแผนการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่อไป

ตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการบูรณาการ ประกอบด้วยตัวชี้วัดกระบวนการ (process indicators) คือการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัดผลผลิต (output indicators) คือการจัดทำเอกสารรายงานโครงการบูรณาการ และ position paper ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome indicators) ๔ ด้าน อาทิ ด้านประชากร (อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช : เป้าหมาย ๘ ต่อแสนประชากร) ด้านเกษตรกร (ร้อยละของเกษตรกรที่มีเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในระดับเสี่ยงหรือไม่ปลอดภัย : เป้าหมายร้อยละ ๑๕) ด้านผู้บริโภค (ผักผลไม้ที่มีสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตกค้างเกินมาตรฐาน) และด้านสิ่งแวดล้อม (การตกค้างของสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อมเกินกำหนด)

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

๒. ข้อเสนอ ได้แก่

๑) ให้เพิ่มการตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนวัตถุอันตรายทางการเกษตรในน้ำประปา/
แหล่งน้ำในหมู่บ้านด้วย เพราะอยู่ใกล้ตัวประชาชน

๒) ให้นำระบบ/เครื่องมือมาช่วยในการบูรณาการข้อมูลเฝ้าระวังระหว่างหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามปัจจุบันแม้ประเทศไทยมีระบบแจ้งเตือนภัย (rapid alert system) แล้ว แต่ยังไม่มีการ
นำเข้าข้อมูลสู่ระบบอย่างเพียงพอ จึงควรนำข้อมูลสารเคมีความเสี่ยงสูงเข้าสู่ระบบแจ้งเตือนภัยดังกล่าว และควรมี
การศึกษาระบบบูรณาการทำงานร่วมกันของต่างประเทศ

๓. ข้อสังเกต/ข้อคิดเห็นอื่นจากที่ประชุม

๑) ผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ให้ข้อมูลแก่ที่ประชุมเกี่ยวกับผลการศึกษาการ
ตกค้างของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในผักและผลไม้สด ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ว่าเป็นการตรวจวิเคราะห์
สารเคมี ๑๓๒ ชนิด ในตัวอย่างผักผลไม้ที่ไม่ถูกล้างน้ำและไม่ปกปิดเปลือก จากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่มีอยู่ทั่ว
ประเทศ สำหรับปริมาณสารเคมีตกค้างที่มีได้ในอาหารสำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้กำหนดปริมาณ
สารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limits : MRLs) จะใช้ค่า default MRLs ที่ระดับ ๐.๐๑ ppm ซึ่งเมื่อตรวจ
วิเคราะห์พบว่าผักบางชนิดมีสารตกค้างสูงเกินระดับดังกล่าว ทั้งนี้ ได้เก็บข้อมูลแหล่งจำหน่ายผักผลไม้ที่ตรวจวิเคราะห์
ด้วย ซึ่งจะแจ้งข้อมูลให้คณะอนุกรรมการวิชาการทราบต่อไป

๒) นางสาวจุฑามาศ สัตยวิวัฒน์ แจ้งเพิ่มเติมว่าได้ทราบว่ามูลนิธิการศึกษาไทยมี
การศึกษาการตกค้างสารเคมีในผักผลไม้ที่นำมาเป็นวัตถุดิบประกอบอาหารกลางวันเด็กนักเรียนในโรงเรียนทั่วประเทศ
พบว่าแต่ละภาคมีการตกค้างสารเคมีไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นวัตถุดิบอาจจะมาจากแหล่งกระจายเดียวกัน ทั้งนี้
เสนอให้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาการตกค้างฯ ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ว่าเป็นไป
ในทิศทางเดียวกันหรือไม่

๓) ผู้แทนมูลนิธิผู้บริโภค ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัจจุบันพบปัญหาเกษตรกรแอบใช้วัตถุ
อันตรายทางการเกษตรที่ได้ห้ามใช้ เช่น วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประกาศเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ นอกจากนี้พบ
มีการนำสาร ๒,๔ - D (2,4 - dichlorophenoxyacetic acid) ที่มีความเป็นอันตรายสูงมาใช้แทนสารเคมีพาราควอต

มติที่ประชุม

มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑.ปรับปรุงโครงการตามข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการวิชาการให้มีความสมบูรณ์มาก
ขึ้น และนำมาเสนอในการประชุมครั้งต่อไป

๒.ประสานขอข้อมูลจาก

๑) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ที่เคยศึกษาในเรื่องการ
พัฒนาระบบเฝ้าระวังความปลอดภัยผักผลไม้ตลอดห่วงโซ่

๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิพรรณ บุตรยี่ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
เกี่ยวกับผลการศึกษาโครงการติดตามเฝ้าระวังผักผลไม้โดยใช้ชุดตรวจชนิดเร็ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้
กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดหรือปรับปรุงการดำเนินงานโครงการบูรณาการต่อไป

๓.เชิญผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิพรรณ บุตรยี่ มาให้ข้อมูลและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการ
ประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

-

1

2 เมื่อไม่มีผู้ใดเสนอเรื่องต่อที่ประชุมอีก ประธานฯ กล่าวขอบคุณที่ประชุม และปิดการประชุม

3 เลิกประชุม เวลา ๑๔.๐๐ น.

4

นางสาวอรรค์ คงพานิช
นางสาวกิริณา รุณภัย
กองแผนงานและวิชาการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

นางสาวเยาวเรศ อุปมายันต์
เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
กองแผนงานและวิชาการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม